

ПРОКОПЕНКО Валерія

 <https://orcid.org/0000-0002-4030-3255>

д. е. н., професор,
старший науковий співробітник
Вищої ради з наукових досліджень Іспанії
вул. Альбасанц, 26–28, Мадрид, Іспанія
prokopenko_valeriia@ukr.net

PROKOPENKO Valeriia

 <https://orcid.org/0000-0002-4030-3255>

Doctor of Science (Economics), Professor,
Senior Researcher
Higher Council for Scientific Research
26–28, Albasanz St., Madrid, Spain
prokopenko_valeriia@ukr.net

ГРИГОРЧУК Мирослав

 <https://orcid.org/0000-0003-0523-030X>

д. ю. н., доцент, завідувач кафедри
адміністративного права,
процесу та митної безпеки
Державного податкового університету
вул. Університетська, 31, м. Ірпінь,
Київська обл., 08205, Україна
miroslavhryhorchuk@gmail.com

HRYHORCHUK Myroslav

 <https://orcid.org/0000-0003-0523-030X>

Doctor of Science (Law), Associate Professor,
Head of the Department of Administrative
Law, Process and Customs Security
State Tax University
31, Universytetska St., Irpin,
Kyiv region, 08205, Ukraine
miroslavhryhorchuk@gmail.com

МЕЛЬНИК Олена

 <https://orcid.org/0000-0001-8704-3326>

к. е. н., доцент, доцент кафедри
митної справи та товарознавства
Державного податкового університету

вул. Університетська, 31, м. Ірпінь,
Київська обл., 08205, Україна
melnyk1212@outlook.com

MELNYK Olena

 <https://orcid.org/0000-0001-8704-3326>

PhD (Economics), Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Customs and Commodity Research
State Tax University

31, Universytetska St., Irpin,
Kyiv region, 08205, Ukraine
melnyk1212@outlook.com

**ПРАВОВІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ
МИТНИМИ РИЗИКАМИ В ЄС**

Актуальність дослідження визначається необхідністю гармонізації вітчизняного митного законодавства з нормами ЄС в умовах євроінтеграції України. Гіпотеза полягає в тому, що система управління митними ризиками в ЄС базується на чіткій правовій структурі, яка включає взаємопов'язані принципи й елементи, що забезпечують її ефективне функціонування. Досліджуються правові засади та ключові елементи системи управління митними ризиками в ЄС. Автори аналізують положення Митного кодексу ЄС, зокрема статті, що стосуються управління ризиками та митного контролю. Розглядаються основні принципи та механізми європейської системи управління митними ризиками. Дослідження показало, що європейське митне законодавство створює міцну правову основу не тільки для міжнародної торговельної діяльності, але й для ефективного управління ризиками.

**LEGAL FOUNDATIONS OF CUSTOMS
RISK MANAGEMENT IN THE EU**

The research relevance is determined by the need to harmonize domestic customs legislation with EU norms in the context of Ukraine's European integration. The hypothesis is that the customs risk management system in the EU is based on a clear legal structure, which includes interrelated principles and elements that ensure its effective functioning. The legal foundations and key elements of the customs risk management system in the European Union are being studied. The authors analyze the provisions of the EU Customs Code, particularly the articles related to risk management and customs control. The fundamental principles and mechanisms of the European customs risk management system are being considered. The research has demonstrated that European customs legislation creates a strong legal foundation not only for international trade activities but also for effective risk management. A number of principles have been

Виокремлено низку принципів, на яких базується система управління митними ризиками: принцип ризик-орієнтованого підходу, принцип конфіденційності інформації, принцип міжвідомчої співпраці та принцип диференційованого підходу до контролю. Охарактеризовано ключові елементи системи: спільні критерії ризику, які забезпечують єдиний підхід до аналізу ризиків на всій території ЄС, пріоритетні сфери контролю, що визначають напрями першочергової уваги для митного контролю, систему обміну інформацією про ризики, яка забезпечує оперативний обмін даними між митними органами, а також концепцію авторизованого економічного оператора. Значна увага приділяється механізмам електронного обміну інформацією. Висвітлено сучасні тенденції розвитку системи управління митними ризиками в ЄС, зокрема впровадження нових технологій, таких як штучний інтелект, машинне навчання та блокчейн, а також посилення міжнародного співробітництва і вдосконалення механізмів оцінки ефективності митного контролю. Дослідження має практичне значення в контексті євроінтеграційних процесів України та гармонізації вітчизняного митного законодавства з нормами ЄС щодо управління митними ризиками.

Ключові слова: Митний кодекс ЄС, митне право, управління митними ризиками, спільні критерії ризику, пріоритетні сфери контролю, авторизований економічний оператор.

identified on which the customs risk management system is based: the principle of a risk-oriented approach, the principle of information confidentiality, the principle of interagency cooperation, and the principle of differentiated approach to control. The key elements of the system are characterized: common risk criteria, which ensure a unified approach to risk analysis throughout the entire EU territory; priority control areas, which determine the directions of primary focus for customs control; and a risk information exchange system, which ensures prompt data exchange between customs authorities, as well as the concept of an authorized economic operator. Significant attention is paid to the mechanisms of electronic information exchange. The current trends in the development of the customs risk management system in the EU have been highlighted, particularly the implementation of new technologies such as artificial intelligence, machine learning, and blockchain, as well as the strengthening of international cooperation and the improvement of mechanisms for evaluating the customs control effectiveness. This research has practical significance in the context of Ukraine's European integration processes and the harmonization of domestic customs legislation with EU standards regarding customs risk management.

Keywords: EU Customs Code, customs law, customs risk management, common risk criteria, priority control areas, authorized economic operator.

JEL Classification: F13, K33, K34, F15, F42.

Вступ

В умовах євроінтеграції України особливої актуальності набуває гармонізація вітчизняного митного законодавства з нормами ЄС. Ця проблематика є важливою, оскільки Україна активно адаптує свою нормативно-правову базу в митній сфері до європейських стандартів. Система управління митними ризиками є одним із найважливіших компонентів митного регулювання, що базується на ризик-орієнтованому підході, спільних критеріях ризику, пріоритетних сферах контролю й ефективній системі обміну інформацією. Актуальним завданням для вітчизняної науки є дослідження правових засад та ключових елементів європейської системи управління митними ризиками, що сприятиме успішній імплементації відповідних положень Митного кодексу ЄС в українське законодавство. Ґрунтовний аналіз цих аспектів має практичне значення в контексті євроінтеграційних процесів України та вдосконалення вітчизняної системи управління митними ризиками.

Система управління митними ризиками є важливим напрямом досліджень вітчизняних науковців, серед яких – Несторишен, Бережнюк та Брендак (2020), Капітанець та Фрадинський (2022), Ковальова (2021), Кривіцький (2019), Кунда та Яровий (2023), Неліпович (2020, 2024), Сосенко (2022), Туржанський (2024), Уткіна (2023) та ін. У наукових публікаціях розглядаються питання визначення митних ризиків, їх

класифікації та категоризації в системі митної безпеки держави. Дослідження охоплюють теоретичні основи аналізу й оцінки ризиків при здійсненні митного контролю, методики ідентифікації потенційних ризиків та розробки профілів ризику. Значну увагу приділено організаційним аспектам функціонування системи управління ризиками, зокрема питанням побудови інституційних механізмів, розподілу повноважень між структурними підрозділами митних органів та розробці стратегій реагування на виявлені ризики. У вітчизняній науковій літературі також досліджуються практичні аспекти впровадження автоматизованих систем аналізу й оцінки ризиків, інтеграції інформаційних технологій у процесі митного контролю та застосування методів інтелектуального аналізу даних для виявлення потенційних порушень митного законодавства. Також висвітлюються правові засади управління митними ризиками і питання імплементації положень міжнародних нормативно-правових актів, зокрема стандартів Всесвітньої митної організації та директив ЄС. Проте недостатньо дослідженими залишаються питання правових засад і ключових елементів системи управління митними ризиками в ЄС у контексті гармонізації українського митного законодавства з європейськими стандартами, особливо з урахуванням останніх змін у Митному кодексі України та вимог Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Мета статті – дослідити правові засади щодо управління ризиками під час провадження митних процедур, проаналізувати ключові елементи цієї системи та розкрити їхню роль у забезпеченні ефективного митного контролю в ЄС.

Гіпотеза дослідження полягає в тому, що система управління митними ризиками в ЄС базується на чіткій правовій основі, яка включає взаємопов'язані принципи та елементи, що забезпечують її ефективне функціонування. Аналіз цієї системи є важливим у контексті гармонізації українського митного законодавства з нормами ЄС, хоча питання практичної адаптації європейського досвіду до українських реалій потребує подальших досліджень. Методологія перевірки цієї гіпотези ґрунтується на системному підході та містить правовий аналіз положень Митного кодексу ЄС. Інформаційною базою дослідження слугували: Митний кодекс ЄС (*Regulation (EU) No. 952/2013*, 2013), інформаційні матеріали Європейської комісії щодо управління митними ризиками, документи Всесвітньої митної організації (Київська конвенція), а також наукові праці вітчизняних учених з цієї тематики. Обробка інформації відбувалася шляхом послідовного аналізу правових норм та їх практичного застосування з виокремленням ключових принципів і елементів системи. Дослідження обмежується аналізом правових засад та не охоплює кількісну оцінку ефективності системи управління ризиками.

Структура статті логічно розкриває результати проведеного дослідження у трьох взаємопов'язаних частинах: аналіз положень Митного кодексу ЄС як правової основи системи управління митними ризиками; характеристика основних принципів цієї системи (ризик-

орієнтований підхід, конфіденційність інформації, міжвідомча співпраця та диференційований підхід до контролю); огляд ключових елементів системи (спільні критерії ризику, пріоритетні сфери контролю, форми обміну інформацією та концепція авторизованого економічного оператора) і сучасних тенденцій її розвитку в контексті євроінтеграційних процесів України.

1. Правові засади управління митними ризиками в ЄС

В умовах європейської інтеграції Україна активно працює над удосконаленням національного законодавства, узгоджуючи його з нормами ЄС. Пріоритетним напрямом є гармонізація митного законодавства, оскільки воно безпосередньо впливає на торговельно-економічні відносини з країнами ЄС. Ефективне регулювання митних відносин сприятиме інтеграції України до єдиного ринку ЄС та забезпечить для неї вільний рух товарів і послуг.

Підтвердженням вищевказаному є Закон України "Про внесення змін до Митного кодексу України щодо імплементації деяких положень Митного кодексу Європейського Союзу" (2024, 22 серпня), який остаточно набрав чинності 19 квітня 2025 р. У процесі законодавчих змін вітчизняне митне законодавство системно наближається до європейських стандартів. Враховуючи це, видається обґрунтованим здійснити правовий аналіз окремих положень Митного кодексу ЄС, затвердженого Регламентом 952/2013 (*Regulation (EU) No. 952/2013*, 2013). Європейське митне законодавство не тільки створює міцну правову основу для здійснення міжнародної торговельної діяльності, але й забезпечує управління ризиками в митній сфері ЄС. Ключові положення, закріплені у ст. 6, 12, 16, 46, 47–50 аналізованого документа, забезпечують необхідне правове та організаційне підґрунтя для розуміння і застосування ризик-орієнтованого підходу, а також інших інструментів регулювання митної справи.

2. Основні принципи та ключові елементи системи управління митними ризиками в ЄС

У контексті цієї статті необхідно визначити логіко-семантичні межі поняття "ризик-орієнтований підхід", яке можна сформулювати як стратегію, що базується на визначенні, оцінці й управлінні ризиками, пов'язаними з фінансовими операціями (Уткіна, 2023). На думку Сосенка (2022), ризик-орієнтований підхід як принцип права загалом можна умовно охарактеризувати як дворівневий. По-перше, він має застосовуватись на першому або ж національному (вітчизняному) рівні. По-друге, ризик-орієнтований підхід повинен впроваджуватись безпосередньо фінансовими установами й інституціями та визначеними нефінансовими установами і професіями – це так званий другий рівень.

Правовий аналіз наведених нижче статей Митного кодексу ЄС дозволяє виокремити принципи та механізми, на яких базується система управління митними ризиками в ЄС. Зокрема, положеннями ст. 46 "Управління ризиками та митний контроль" Митного кодексу ЄС чітко вирізняється принцип ризик-орієнтованого підходу. Згідно з цим принципом митний контроль, окрім вибіркового перевірок, має базуватися переважно на аналізі ризиків із застосуванням електронного опрацювання даних. Метою такого контролю є виявлення й оцінка ризиків, розробка необхідних заходів протидії на основі критеріїв, визначених на національному, європейському та міжнародному рівнях. Це дає змогу оптимізувати використання ресурсів митних органів, зосереджуючи увагу на потенційно небезпечних або підозрілих операціях, пов'язаних зі здійсненням зовнішньоекономічної діяльності.

Як зазначає Ковальова (2021), система управління митними ризиками на сучасному етапі розвитку зовнішньої торгівлі є одним з основних та дієвих інструментів митного контролю, під час її побудови та вдосконалення одним із головних критеріїв має бути оптимальне співвідношення між забезпеченням певного рівня захисту та безпеки для громадян і полегшенням торгівлі між підприємцями різних країн. Розвиток сучасних технологій, поява принципово нових інструментів, які дозволяють ідентифікувати, проаналізувати та мінімізувати ймовірність настання ризику, дають можливість українським митним органам оперативно реагувати на запити сьогодення, проте робота з удосконалення системи управління митними ризиками повинна мати системний і неперервний характер.

Аналіз системи управління митними ризиками ЄС був би неповним без розгляду її ключових елементів, які забезпечують ефективність, гнучкість і адаптивність цієї системи до нових викликів у сфері міжнародної торгівлі та безпеки. Серед цих елементів особливу увагу слід приділити спільним критеріям ризику (*Common Risk Criteria, CRC*), пріоритетним сферам контролю (*Priority Control Areas, PCAs*), системі обміну інформацією про ризики (*Risk Information Form, RIF*) та концепції авторизованого економічного оператора (*Authorised Economic Operator, AEO*). *CRC* забезпечують єдиний підхід до їх аналізу. Вони спрямовані на виявлення високоризикових вантажів і гарантують однаковий рівень захисту на всьому зовнішньому кордоні ЄС. Завдяки *CRC* митний контроль залишається цілісним і безперервним, що збільшує ймовірність виявлення ризикових вантажів навіть після їх переміщення територією Союзу. *PCAs* дозволяє ЄС зосереджувати контроль на напрямках підвищеного ризику. Вони охоплюють митні процедури, товари, маршрути, транспорт і економічних операторів, забезпечуючи гнучкість і адаптивність системи. Контроль у цих сферах посилюється на основі *CRC* та обміну інформацією в реальному часі. Європейська комісія, співпрацюючи з митними органами, ініціює цільові проекти для контролю ризикових товарів, зокрема фальсифікованих

ліків, прекурсорів наркотиків, текстилю, тютюнових виробів і товарів подвійного використання. Для забезпечення ефективного обміну інформацією про ризики між митними органами держав – членів ЄС використовується система управління митними ризиками, ключовим елементом якої є *RIF*. Ця система дає змогу здійснювати швидкий і зручний обмін інформацією безпосередньо між посадовими особами оперативних підрозділів та центрами аналізу ризиків. *RIF* заповнюється онлайн і миттєво стає доступною для всіх підключених митних органів, що сприяє забезпеченню еквівалентного рівня митного контролю на зовнішньому кордоні ЄС щодо виявлених нових ризиків. Така оперативність обміну інформацією є критично важливою в умовах динамічного характеру сучасних митних ризиків та постійної зміни тактик, що використовуються недобросовісними суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності.

Принцип конфіденційності інформації, яким закріплюються умови збереження даних, отриманих митними органами під час виконання їхніх обов'язків, утверджується положеннями ст. 12 "Передача інформації та охорона даних". Зазначена норма передбачає, що вся інформація, яка за своїм характером є конфіденційною або надана на конфіденційній основі, охоплюється зобов'язанням щодо збереження професійної таємниці. Як видається, означений принцип є ключовим для забезпечення довіри між митними органами та економічними операторами, а також для захисту чутливої комерційної інформації.

Щодо загальної організації інформаційно-правового забезпечення діяльності митних органів ЄС, вагоме місце відведено принципу міжвідомчої співпраці (ст. 47 "Співпраця між органами"), який закріплює канали тісної взаємодії між митними та іншими компетентними органами. Цей принцип реалізується через механізм "єдиного вікна", що передбачає одночасне проведення усіх видів контролю в одному місці за координуючої ролі митниці, підвищуючи ефективність митних процедур.

Принцип диференційованого підходу до контролю як підґрунтя застосування різних рівнів та форм контролю залежно від оцінки ризиків відображається в основних напрямках взаємодії структурних підрозділів митниць (ст. 47 "Співпраця між органами", ст. 48 "Контроль після випуску", ст. 49 "Подорожі повітряним і морським транспортом у межах Союзу" та ст. 50 "Надання виконавчих повноважень"). Такий підхід забезпечує можливість оптимізувати ресурси митних органів та мінімізувати втручання у законну торгівлю. Також зазначені норми регламентують особливості здійснення митного контролю в різних ситуаціях, з урахуванням специфіки товарів, видів транспорту і характеру переміщень, що забезпечує гнучкість та ефективність системи управління ризиками.

Механізмам електронного обміну інформацією і розвитку електронних систем відведено особливе місце як інструментам прискорення та підвищення якісних характеристик електронного обладнання, яке

застосовується для забезпечення інформаційної складової під час провадження митних процедур. Так, приписи щодо механізмів електронного обміну інформацією зазначено у ст. 6 "Засоби для обміну інформацією та її зберігання і спільні вимоги до даних" Митного кодексу ЄС. Положеннями цієї норми встановлюється порядок електронного обміну та зберігання інформації як основний засіб комунікації між митними органами й економічними операторами. Це означає, що вся інформація, якою обмінюються митні органи між собою та з економічними операторами, має передаватися із застосуванням методів електронного оброблення даних. Для виконання завдань, пов'язаних з митними процедурами, такий механізм забезпечує швидкість, точність та захищеність інформаційних потоків, що є критично важливим для ефективного аналізу ризиків.

Механізм розвитку електронних систем (ст. 16 "Електронні системи") Митного кодексу ЄС визначає взаємодію між державами-членами та Європейською комісією для розробки, підтримки та використання електронних систем обміну інформацією. Це створює правове підґрунтя для розбудови надійної цифрової екосистеми обміну митною інформацією та основу для постійного вдосконалення технологічної інфраструктури системи управління ризиками.

Окремо слід охарактеризувати механізм контролю після випуску товарів, що відповідає приписам ст. 48 "Контроль після випуску" Митного кодексу ЄС. Цей механізм встановлює систему контролю після випуску товарів, що дозволяє митним органам здійснювати перевірки навіть після того, як товари випущені у вільний обіг. Одночасно його можна позиціонувати як важливий інструмент управління ризиками, оскільки результати такого застосування дають змогу проводити більш глибокий аналіз без затримки товарообігу, що сприяє провадженню багаторівневого контролю та вибіркової перевірок на основі ризиків.

Концепція *AEO* є ключовим елементом управління митними ризиками ЄС, спрямованим на безпеку та спрощення торгівлі. Статус *AEO* надається надійним економічним операторам, що відповідають митним вимогам, ведуть належну документацію та дотримуються стандартів безпеки. Власники цього статусу отримують спрощення митних процедур, зокрема зменшення кількості перевірок і пріоритетне оформлення вантажів. Це сприяє партнерству між митницями та трейдерами, дозволяючи зосередити ресурси на ризикових операціях. Статус *AEO* діє у всіх країнах ЄС, забезпечуючи рівні переваги на всій території Союзу.

3. Тенденції розвитку системи управління митними ризиками в ЄС

З метою забезпечення ефективного аналізу митних ризиків і вдосконалення митного контролю в ЄС Європейська комісія у 2014 р. затвердила Стратегію та План дій щодо управління митними ризиками,

що спрямовані на зміцнення безпеки ланцюгів постачання та спрощення міжнародної торгівлі (*European Commission, 2014*). У травні 2018 р. Європейська комісія ухвалила імплементаційне рішення (C(2018)3293), яке встановило заходи для уніфікованого застосування митного контролю шляхом запровадження спільних фінансових критеріїв та стандартів ризику (*Common risk criteria and standards for financial risks – financial risk criteria, FRC*). Ці критерії дають змогу системам митного оформлення держав-членів систематично виявляти транзакції, що становлять потенційний фінансовий ризик і потребують додаткової перевірки. Це рішення не є публічно доступним, що посилює безпеку системи (*European Commission, n. d.*). Внесення змін до *FRC*, модернізація IT-інструментів обміну даними, розбудова аналітичних потужностей на рівні Союзу відбуваються відповідно до Плану дій у митній сфері (*Customs Action Plan*), представленого Європейською комісією у вересні 2020 р. Планом передбачається вдосконалення механізмів оцінки ризиків, посилення міжвідомчої взаємодії та міжнародного співробітництва у митній сфері, а також підвищення прозорості митних процедур і покращення якості послуг, що надаються митними органами (*European Commission, 2020*).

Серед пріоритетних напрямів розвитку системи управління митними ризиками в ЄС особливе місце посідає використання нових технологій. Зокрема, планується ширше впровадження систем штучного інтелекту та машинного навчання для аналізу великих обсягів даних і виявлення потенційних ризиків. Також передбачається розвиток технологій блокчейн для забезпечення надійності та простежуваності ланцюгів постачання. Ці інновації мають потенціал суттєво підвищити точність та швидкість виявлення ризикових операцій при одночасному зменшенні адміністративного навантаження на добросовісних учасників зовнішньоекономічної діяльності. Покращення аналізу даних є ще одним ключовим пріоритетом. Європейська комісія працює над створенням єдиного аналітичного центру на рівні ЄС, який забезпечуватиме комплексний аналіз інформації з різних джерел для ідентифікації основних фінансових і безпекових ризиків. Це дозволяє перейти від реактивного до проактивного підходу в управлінні ризиками, завчасно виявляючи нові тенденції та загрози.

Посилення співпраці на різних рівнях також залишається важливим напрямом розвитку. Це включає як поглиблення взаємодії між митними органами держав – членів ЄС, так і розширення партнерства з митними службами інших країн, міжнародними організаціями та приватним сектором. Особлива увага приділяється обміну передовим досвідом, спільному навчанню персоналу та розробці уніфікованої оцінки ризиків. Такий підхід продовжує приписи Кіотської конвенції щодо митного контролю й управління ризиками, зокрема мінімізує митний контроль до необхідного рівня, передбачає перевірку всіх товарів і транспортних засобів незалежно від оподаткування, вимагає застосування системи управління ризиками для визначення об'єктів і

обсягу перевірок, використовує аудиторські методи контролю, сприяє співпраці митних адміністрацій із суб'єктами ЗЕД через меморандуми про взаєморозуміння та передбачає широке застосування інформаційних й інноваційних технологій, зокрема у сфері електронної комерції (*World Customs Organization, 2006*). Водночас, згідно з Третім Звітом про прогрес у виконанні Стратегії та Плану дій ЄС щодо управління митними ризиками, оприлюдненим у 2021 р., найбільш пріоритетним напрямом удосконалення митного контролю та протидії митним правопорушенням в ЄС є посилення можливостей аналізу митних ризиків, у тому числі шляхом удосконалення або розробки нових національних систем управління ризиками і покращення можливостей самого аналізу (*European Commission, 2021*).

Висновки

Дослідження показало, що система управління митними ризиками в ЄС базується на чітких правових засадах, закріплених у Митному кодексі ЄС, та включає взаємопов'язані принципи й елементи. Виявлено, що ця система функціонує на основі таких ключових принципів: ризик-орієнтованого підходу, конфіденційності інформації, міжвідомчої співпраці та диференційованого підходу до контролю. Ефективність системи забезпечується такими елементами, як спільні критерії ризику, пріоритетні сфери контролю, форми обміну інформацією та концепція авторизованого економічного оператора. Особлива увага в ЄС приділяється розвитку електронних систем обміну інформацією, що підвищує оперативність та точність аналізу ризиків. Сучасні тенденції розвитку системи передбачають впровадження технологій штучного інтелекту, машинного навчання та блокчейну, а також посилення міжнародного співробітництва. Досвід ЄС має важливе практичне значення для України в контексті гармонізації вітчизняного митного законодавства і вдосконалення національної системи управління митними ризиками. Перспективними напрямками подальших досліджень вбачаються: емпірична оцінка ефективності імплементації елементів європейської системи управління митними ризиками в Україні; порівняльний аналіз механізмів практичного застосування ризик-орієнтованого підходу в ЄС та Україні; дослідження потенціалу впровадження новітніх технологій у митній сфері України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCE

European Commission. (2014). *EU Strategy and Action Plan for Customs Risk Management: Tackling Risks, Strengthening Supply Chain Security and Facilitating Trade*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52014DC0527>

European Commission. (2020). *Taking the Customs Union to the Next Level: a Plan for Action*. https://taxation-customs.ec.europa.eu/document/download/612d7854-7c3f-4bf8-a580-6029fc816024_en?filename=customs-action-plan-2020_en.pdf

<p>European Commission. (2021). <i>Third Progress Report on the Implementation of the EU Strategy and Action Plan for Customs Risk Management</i>. https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2021-01/eu-strategy-action-plan-customs-risk-management-third-report-staff-working-paper.pdf</p>	
<p>European Commission. (n. d.). <i>Customs risk management. Taxation and Customs Union</i>. https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/customs-risk-management_en</p>	
<p>Regulation (EU) No 952/2013 of the European Parliament and of the Council establishing the Union Customs Code (consolidated version 2022-12-12). (2013). EUR-Lex. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02013R0952-20221212</p>	
<p>World Customs Organization. (2006). <i>International Convention on the Simplification and Harmonization of Customs Procedures (Revised Kyoto Convention)</i>. https://www.wcoomd.org/en/topics/facilitation/instrument-and-tools/conventions/pf_revised_kyoto_conv.aspx</p>	
<p>Закон України "Про внесення змін до Митного кодексу України щодо імплементації деяких положень Митного кодексу Європейського Союзу" № 3926-IX (2024, 22 серпня). https://zakon.rada.gov.ua/go/3926-20</p>	<p>Law of Ukraine "On amendments to the Customs Code of Ukraine regarding the implementation of certain provisions of the Customs Code of the European Union" No. 3926-IX. (2024, August 22). https://zakon.rada.gov.ua/go/3926-20</p>
<p>Капітанець, С., & Фрадинський, О. (2022). Ризико-орієнтований підхід у проєктуванні розгортання нової комп'ютеризованої транзитної системи (NCTS) в митному просторі України. <i>Інфраструктура ринку</i>, (68). http://market-infr.od.ua/journals/2022/68_2022/9.pdf</p>	<p>Kapitanets, S., & Fradynskyi, O. (2022). Risk-oriented approach in the designing the deployment of the new computerized transit system (NCTS) in the customs space of Ukraine. <i>Market Infrastructure</i>, (68). http://market-infr.od.ua/journals/2022/68_2022/9.pdf</p>
<p>Ковальова, М. (2021). Особливості системи управління митними ризиками: світовий та український досвід. <i>Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство</i>, (35), 42–46. https://doi.org/10.32782/2413-9971/2021-35-8</p>	<p>Kovalova, M. (2021). Peculiarities of the customs risk management system: Global and Ukrainian experience. <i>Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: International Economic Relations and World Economy</i>, (35), 42–46. https://doi.org/10.32782/2413-9971/2021-35-8</p>
<p>Кривіцький, В. (2019). <i>Митний контроль у протидії ризикам і загрозам митної безпеки України</i> [Дис. канд. екон. наук, Тернопільський національний економічний університет].</p>	<p>Kryvitskiy, V. (2019). <i>Customs control in counteracting risks and threats to the customs security of Ukraine</i> [PhD thesis in Economics, Ternopil National Economic University].</p>
<p>Кунда, Н., & Яровий, М. (2023). Управління митними ризиками, що виникають при перевезенні вантажів у міжнародному сполученні. <i>Грааль науки</i>, 1(33). https://doi.org/10.36074/grail-of-science.15.09.2023.42</p>	<p>Kunda, N., & Yarovy, M. (2023). Management of customs risks arising during the transportation of cargo in international traffic. <i>Grail of Science</i>, 1(33). https://doi.org/10.36074/grail-of-science.15.09.2023.42</p>
<p>Неліпович, О. (2020). Система управління ризиками як інструмент спрощення митних процедур в контексті євроінтеграції. <i>Modern Economics</i>, (24), 119–124. https://doi.org/10.31521/modecon.V24(2020)-19</p>	<p>Nelipovych, O. (2020). Risk management system as a tool for simplifying customs procedures in the context of European integration. <i>Modern Economics</i>, (24), 119–124. https://doi.org/10.31521/modecon.V24(2020)-19</p>
<p>Несторишен, І., Бережнюк, І., & Брендак, А. (2020). Система управління митними ризиками в контексті спрощення митних процедур. <i>Modern Economics</i>, (22), 59–63. https://doi.org/10.31521/modecon.V22(2020)-09</p>	<p>Nestoryshen, I., Berezhniuk, I., & Brendak, A. (2020). Customs risk management system in the context of simplifying customs procedures. <i>Modern Economics</i>, (22), 59–63. https://doi.org/10.31521/modecon.V22(2020)-09</p>

Сосенко, В. (2022). Ризик-орієнтований підхід як принцип права. <i>Право і суспільство</i> , (2), 186–194.	Sosenko, V. (2022). Risk-oriented approach as a principle of law. <i>Law and Society</i> , (2), 186–194.
Туржанський, В., & Неліпович, О. (2024). Європейські орієнтири розвитку системи управління митними ризиками в Україні. <i>Сталий розвиток економіки</i> , 1(48), 206–213. https://economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/905	Turzhanskyi, V., & Nelipovych, O. (2024). European benchmarks for the development of the customs risk management system in Ukraine. <i>Sustainable Economic Development</i> , 1(48), 206–213. https://economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/905
Уткіна, М. (2023). Впровадження ризик-орієнтованого підходу в системі фінансового моніторингу України. <i>Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції</i> , (2), 127–131.	Utkina, M. (2023). Implementation of a risk-oriented approach in the financial monitoring system of Ukraine. <i>Current issues of national jurisprudence</i> , (2), 127–131.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що не мають фінансових чи нефінансових конфліктів інтересів щодо цієї публікації; не мають відносин із державними органами, комерційними або некомерційними організаціями, які могли б бути зацікавлені у поданні цієї точки зору.

Автори не отримували прямого фінансування для цього дослідження.

Прокопенко, В., Григорчук, М., & Мельник, О. (2025). Правові засади управління митними ризиками в ЄС. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. Серія. Юридичні науки, 2(139), 25–35. [https://doi.org/10.31617/3.2025\(139\)10](https://doi.org/10.31617/3.2025(139)10)

Надійшла до редакції 19.03.2025.

Прийнято до друку 04.05.2025.

Публікація онлайн 11.06.2025.